

Komt privaat vermogen anno 2017 (opnieuw) in beweging?

Privaat vermogen staat vanuit diverse invalshoeken al enige tijd in de belangstelling. Een kleine greep uit de publiciteit van de laatste maanden: 'De Nederlandse Staat loopt tot € 10 miljard mis doordat rijke Nederlanders geld in het buitenland wegzetten', 'Familiebedrijven worden verplicht hun grootaandeelhouders te laten inschrijven in een openbaar register', 'Vermogenstaks van de regen in de drup?', 'Afschaffen Zwitsers bankgeheim stapje dichterbij', 'Fiscus overweegt jacht op superrijken', 'Fiscaal voordeel bij bedrijfsopvolging creëert ongelijk speelveld'.

Naast deze – vooral maatschappelijk en journalistieke – belangstelling zijn in 2016 drie voor privaat vermogen zeer relevante wetswijzigingen geïntroduceerd die grote invloed hebben op familiestructuren:

- de wijziging van het forfaitair rendement in box 3;
- de invoering van het UBO-register;
- de wijzigingen ten aanzien van de vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI).

Om dit alles in het juiste perspectief te kunnen plaatsen volgt hierna eerst een korte uiteenzetting van de drie genoemde wetswijzigingen. Vervolgens zoomen wij verder in op de laatste wijziging met betrekking tot de VBI. Op voorhand merken wij echter op dat alles met elkaar

samenhangt, de gemeenschappelijke deler is de vraag of privaat vermogen nu (opnieuw) in beweging komt en wat de gevolgen hiervan zijn voor B.V. Nederland?

Box 3

Met ingang van 1 januari 2017 is het forfaitair rendement in box 3 gewijzigd van 4% naar respectievelijk 2,9% (€ 0 – € 75.000); 4,7% (€ 75.000 – € 975.000) en 5,5% (> € 975.000). Deze wetgeving was ruimschoots vooraf aangekondigd. Hogere vermogens worden zwaarder belast, omdat zij geacht worden een hoger rendement te behalen. Door het ministerie van Financiën wordt daarnaast onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het werkelijk behaalde rendement in box 3 te belasten, als alternatief voor het huidige forfaitaire rendement. Naar verwachting volgt in het voorjaar van 2018 meer nieuws omtrent dit onderzoek. Wij juichen dit onderzoek toe, omdat het kan leiden tot een heffing die (veel) beter bij de realiteit aansluit.

UBO-register

De meeste onrust is rond de invoering van het UBO-register, waarin de uiteindelijk gerechtigden tot het vermogen van een entiteit worden vermeld. Wij concluderen op grond van de beschikbare informatie dat het UBO-register nagenoeg volledig openbaar wordt en nagenoeg alle rechtsvormen omvat. De wetgever geeft aan dat het UBO-register omstreeks juni 2017 wordt ingevoerd. Het is duidelijk dat het UBO-register grote invloed gaat heb-

ben op de vaak zorgvuldig ingerichte family governance, waarbij privacy een van de belangrijke pijlers is.

VBI

In navolging op deze twee voor privaat vermogen zeer relevante ontwikkelingen, kwam op Prinsjesdag 2016 een voor velen onverwachte wijziging rond de vrijgestelde beleggingsinstelling. Waar op grond van de wetgeving tot vermogen op verzoek zonder heffing van inkomstenbelasting afgesplitst kon worden naar een VBI, heeft het kabinet deze tegemoetkoming per 1 januari 2017 afgeschaft. Een VBI kan niet langer zonder heffing van inkomstenbelasting worden opgezet. Daarnaast is het percentage van het in aanmerking te nemen forfaitaire voordeel uit een VBI verhoogd van 4% naar 5,5%. Het op- en inrichten van een VBI wordt hiermee veel minder aantrekkelijk.

Historie en werking VBI

De VBI is in 2007 ingevoerd, om onder andere kapitaalvlucht naar het buitenland tegen te gaan en daar een Nederlands alternatief voor te bieden. Indien aan alle voorwaarden binnen de VBI is voldaan, kan worden belegd zonder dat over de rendementen vennootschapsbelasting moet worden betaald. De VBI is niet helemaal belastingvrij: bij een belang van 5% of meer wordt een forfaitair rendement geheven over het totale vermogen van de VBI (vergelijkbaar met de heffing in box 3). Voorheen bedroeg dit forfaitaire rendement 4%. Met een inkomstenbelastingtarief van 25% kwam de effectieve heffing hiermee uit op 1%. Door de verhoging van het forfaitaire rendement naar 5,5% komt de effectieve heffing vanaf 1 januari 2017 uit op 1,375%. Naast het forfaitaire rendement zijn de aandeelhouders van een VBI 25% inkomstenbelasting verschuldigd op het moment dat ze daadwerkelijk vermogen uit de VBI halen in de vorm van dividend. Beide heffingen worden overigens eerst met elkaar verrekend, zodat geen dubbele heffing optreedt.

Voor de VBI gelden aanvullende eisen. Een VBI mag uitsluitend beleggen in financiële instrumenten in de zin van art. 1:1 Wet op het financieel toezicht (Wft). Tevens mag niet rechtstreeks worden belegd in Nederlands

vastgoed en Nederlandse ondernemingen. Een VBI is bedoeld voor collectieve beleggingen en moet om die reden minimaal twee aandeelhouders hebben.

De VBI heeft bij het ontstaan in 2007 geen grote vlucht genomen. Dat had te maken met een wat rommelige start. Er was de eerste jaren met name onduidelijkheid over de precieze reikwijdte met betrekking tot het al dan niet toestaan van een VBI binnen familieverband, en daarmee het kunnen onderbrengen van privaat vermogen in de VBI. Met de omstreeks 2010 gedane toezegging dat een VBI minimaal twee aandeelhouders moet hebben, waarvan de grootste aandeelhouder een belang van maximaal 90% mag houden, kwam aan deze onduidelijkheid een einde. De VBI werd uitermate geschikt voor privaat vermogen. In combinatie met het feit dat continuïteit en zeggenschap uitstekend is in te richten binnen de VBI, werd het een zeer goed bruikbaar vehikel binnen de totale family governance structuur.

Toen eenmaal duidelijk was dat privaat vermogen mocht en kon worden ondergebracht in de VBI, is de populariteit enorm gegroeid. De belangrijkste redenen voor vermogende families om hun privaat vermogen onder te brengen in een VBI is hun wens om vermogen binnen de eigen landsgrenzen te houden, het familievermogen collectief te beleggen en investeren en de wens om de family governance binnen de gehele structuur binnen één centrale, Nederlandse, omgeving te kunnen inrichten. Met een VBI – in combinatie met een familiestichting – is dit mogelijk. Door de invoering van de VBI heeft Nederland een belangrijke randvoorwaarde ingevuld om privaat vermogen binnen de landsgrenzen te houden.

Een bijkomend (maar voor privaat vermogen zeer belangrijk!) effect is tevens dat een VBI niet uitsluitend in de vorm van een naamloze vennootschap (N.V.) mag worden opgezet, maar ook in de vorm van een fonds voor gemene rekening (FGR). Een FGR hoeft zich niet te registreren bij de Kamer van Koophandel, en kent geen publicatieplicht. Hiermee wordt privacy beter geborgd.

Wetswijziging VBI

Juist nu de in 2007 geformuleerde doelstelling lijkt te zijn behaald – het tegengaan van kapitaalvlucht naar het buitenland – heeft de wetgever per 1 januari 2017. de deur naar de VBI voor privaat vermogen zo goed als dicht gegooid. Bovendien komt met de invoering van het UBO-register de privacy van FGR's onder druk te staan.

De VBI wordt/werd veelvuldig gebruikt (als één van de beleggingsentiteiten) binnen beleggingsstructuren voor privaat vermogen en in structuren van familiebedrijven. Bij structuren met een actieve onderneming werden overtollige liquiditeiten (bijvoorbeeld uit de ondernemingsactiviteiten) in een groot aantal gevallen periodiek afgezonderd in de VBI.

Door invoering van de wetswijziging is het niet meer mogelijk om zonder 25%-heffing inkomstenbelasting vermogen af te zonderen in een VBI. Opzetten van nieuwe VBI's en ook het afzonderen van additioneel vermogen naar bestaande VBI's is daardoor fiscaal minder aantrekkelijk.

Bij bestaande VBI's hoeft nog niet direct 25% inkomstenbelasting te worden betaald over het in de VBI ondergebrachte vermogen. In zoverre worden bestaande VBI's niet geraakt door de wetswijziging.

De verhoging van het forfaitaire voordeel heeft wél gevolgen voor bestaande VBI's. Jaarlijks zal meer forfaitair voordeel in de belastingheffing in box 2 worden betrokken. Indien het hogere forfaitaire voordeel al jaarlijks als dividend uit de VBI werd uitgekeerd, ten behoeve van bijvoorbeeld de kosten van levensonderhoud, dan heeft de verhoging van het forfaitair voordeel effectief geen consequenties. Over dit bedrag werd immers al 25% inkomstenbelasting betaald. Als (het de verwachting is dat) jaarlijks minder dividend uit de VBI zal worden uitgekeerd dan het forfaitaire voordeel van 5,5%, is het aan te raden om de beleggingsstructuur opnieuw te beoordelen.

Opnieuw beoordelen beleggingsstructuur / beleggingen

Welke structuur het beste bij de familiesituatie past is, naast het te verwachten rendement en daarmee de effectieve belastingdruk, zeker ook afhankelijk van:

- waar het vermogen zich bevindt (privé, B.V. of combinatie en in welke verhouding)
- de samenstelling van de beleggings- / investeringsportefeuille
- het type belegging
- de zeggenschap over het vermogen
- het betrekken van volgende generatie(s)
- het anonimiseren van (delen van) het vermogen
- het gewenste aansturingmodel
- de wens om al dan niet in collectiviteit te beleggen
- etc.

Afgezien van het overgangsrecht kan geen nieuw vermogen zonder heffing van inkomstenbelasting kan worden afgezonderd in de VBI. Hierom is het aan te raden goed te kijken naar de beleggingen in de VBI alsmede naar een alternatief voor nieuw beleggingsvermogen. Indien een investering zodanig wordt gestructureerd waardoor de deelnemingsvrijstelling kan worden toegepast (bijvoorbeeld bij private equity of overige zogenaamde 'directe' investeringen), kan de investering wellicht beter worden geplaatst in een Nederlandse vennootschapsbelastingplichtige entiteit. Laag renderende investeringen passen wellicht beter in entiteiten waar belasting wordt geheven over het daadwerkelijk behaalde resultaat en hoogrenderende investeringen kunnen wellicht beter in privé worden gehouden.

Door op deze wijze naar de totale beleggingsstructuur voor privaat vermogen en de daarin ondergebrachte beleggingen / investeringen te kijken, kan optimaal gebruik worden gemaakt van het beschikbare vermogen in de VBI en blijven bestaande VBI's hun aantrekkelijkheid behouden. De VBI blijft op deze wijze een belangrijk onderdeel van de familiestructuur, terwijl daarnaast gebruik wordt gemaakt van beschikbare alternatieven. Indien de wens bestaat om het familievermogen zoveel mogelijk collectief te beheren en te beleggen, kan naast de VBI worden gekozen voor een besloten commanditaire vennootschap. Hiermee wordt weliswaar geen fiscaal voordeel behaald, maar het komt wel in belangrijke mate tegemoet aan andere niet-fiscale wensen.

Onze ervaring is dat niet-fiscale wensen omtrent governance, anonimisering en vermogensaansturing voor vermogende families vaak leidend zijn bij het maken van de keuze over hoe en waar het vermogen wordt ondergebracht. Pas daarna wordt vastgesteld of door die keuze fiscale voor- of nadelen optreden en wordt de fiscale strategie bepaald. Deze laatste overweging moet dan uiteraard wel voldoende zijn geborgd.

Conclusie

Er zijn momenteel zeer veel relevante ontwikkelingen ten aanzien van privaat vermogen die met elkaar samenhangen. Door internationale en maatschappelijke druk wordt het onderbrengen van vermogen in belastingparadijzen steeds lastiger en is het bankgeheim van diverse landen komen te vervallen. Daarnaast moet steeds meer in openbare registers worden gepubliceerd omtrent vermogens en vermogenden. Voorts is de Nederlandse Belastingdienst de zeer vermogende als aparte doelgroep gaan zien. Privaat vermogen is door al deze ontwikkelingen in beweging. Deze beweging vraagt om stimulerend beleid om vermogen aan te trekken. Nederland heeft thans in algemene termen gesproken geen slecht vestigingsklimaat voor privaat vermogen. Een aantal goede faciliteiten zoals de bedrijfsopvolgingsregeling, deelnemingsvrijstelling, het beleid op stichtingen en de vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI) moeten juist nu in stand worden gehouden. In plaats daarvan staan een aantal van deze faciliteiten onder druk.

Door in Nederland een goed vestigingsklimaat voor privaat vermogen te ontwikkelen, blijven we aantrekkelijk om vermogen binnen onze landsgrenzen te houden, in het buitenland ondergebrachte vermogen terug naar Nederland te halen en trekken we mogelijk buitenlands vermogen aan. Aldus versterken we de economie en vergroten we de inkomsten voor de schatkist.

Noten

- 1 Bij een belang van 5% of meer in het kapitaal van een VBI, wordt het belang in de VBI in de inkomstenbelasting belast in box 2.
- 2 Wij laten de wetgeving rond de 'flits-VBI' hier achterwege, omdat dit meer een reparatie maatregel betreft.

*Niet-fiscale
wensen omtrent
governance,
anonimisering en
vermogens-
aansturing zijn vaak
niet leidend
voor vermogende
families*

